

Náttúruverndarstofnun

Flóahreppur
Þingborg
803 Selfossi (dreifbýli)

Garðabær, 18. febrúar 2025
202501-0034/A.B.
08.09

Efni: Tillaga - Deiliskipulag - Heiðargerði 9-18; Athafnasvæði - Flóahreppur

Vísað er til erindis skipulagsfulltrúa Flóahrepps er barst 10. janúar sl. þar sem óskað er umsagnar Náttúruverndarstofnunar um tillögu að deiliskipulagi fyrir Heiðargerði 9-18 í Flóahreppi.

Í greinargerð kemur fram að innan deiliskipulagsins eru afmarkaðar 10 lóðir sem ætlaðar eru til uppbyggingar hreinlegrar atvinnustarfsemi. Auk þess er gert ráð fyrir geymslu- og gámasvæði.

Hraun

Í greinargerð kemur fram að stór hluti Flóahrepps fellur undir 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd því þar er að finna nútímahraun sem nýtur sérstakrar verndar. Skipulagssvæðið er á Þjórsárhrauni sem kom úr Bárðarbungu og er um 8600 ára. Ekki sér í hraun á yfirborði vegna gróðurþekju.

Náttúruverndarstofnun bendir á að eldhraun sem er að öllu leyti sandorpið eða hulið jarðvegi og gróðri og ekki er lengur hægt að greina hvort um hraun sé að ræða hefur að öllu jöfnu tapað þeim einkennum sem mynda verndargildi þess sem jarðmyndunar eða „hraunvistgerðar“ og nýtur það því ekki sérstakrar verndar samkvæmt greininni. Ákvæðið útilokar þó ekki að aðrir eiginleikar, svo sem jarðsögulegir eiginleikar eða eiginleikar þess gróðurs sem vex á svæðinu, hafi sérstakt verndargildi.

Vistgerðir og fuglalíf

Í 2. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd segir að til að stuðla að vernd líffræðilegrar fjölbreytni skuli stefnt að því að viðhalda fjölbreytni vistgerða innan náttúrulegra útbreiðslusvæða þeirra með þeirri tegundafjölbreytni og þeim vistfræðilegu ferlum sem einkenna hverja vistgerð og tryggja ákjósanlega verndarstöðu einstakra vistgerða.

Náttúruverndarstofnun bendir á að samkvæmt vistgerðarkorti Náttúrufræðistofnunar Íslands (<http://vistgerdakort.ni.is/>) er innan skipulagssvæðisins m.a. vistgerðin língresis- og vingulsvist sem er með hátt verndargildi og á lista Bernarsamningsins frá 2014 yfir vistgerðir sem þarfnast verndar.

Náttúruverndarstofnun

Þar getur verið ríkt fuglalíf og er algengt að varpfuglategundirnar lóupræll (*Calidris alpina*), spói (*Numenius phaeopus*), þúfutittlingur (*Anthus pratensis*), hrossagaukur (*Gallinago gallinago*), jaðrakan (*Limosa limosa*) og stelkur (*Tringa totanus*) nýti slíka vistgerð til varps. Náttúruverndarstofnun bendir á að lóupræll og spói eru ábyrgðartegundir Íslands.

Í greinargerð segir að ekki er þó búist við að fuglar haldi mikið til á svæðinu vegna umferðar og nálægrar atvinnustarfsemi. Náttúruverndarstofnun getur tekið undir þetta þar sem mannlegar athafnir geta valdið hörfun fugla. Þó er vert að minna á að verið er að þrengja enn frekar að búsvæðum fugla, enda stækki nú svæði sem veldur hörfun þeirra.

Fyrirhugað framkvæmdasvæði er innan svæðis sem Náttúrufræðistofnun hefur skilgreint sem mikilvægt fuglasvæði með heitinu Suðurlandsundirlendi (VOT-S3). Þar er varp ýmissa vaðfugla, til að mynda spóa og stelks, en fuglatalningar af Suðurlandi hafa sýnt marktæka fækkun þeirra og annarra tegunda eins og heiðlóu, lóupræls og þúfutittlings. Ekki er vitað hvað veldur þessari fækkun en þar sem þessar tegundir sýna almennt neikvæð áhrif af aukinni landnotkun (mannvirkjum og skógrækt) gæti þetta verið merki um svæðisbundin neikvæð áhrif mannlegra umsvifa á þéttleika mófugla.¹

Náttúruverndarstofnun telur mikilvægt að þetta komi fram í tillögunni og hvaða leiðir verði farnar til að draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum á ofangreindar vistgerðir og búsvæði fuglanna.

Auk þess segir að hafa skal þó í huga að viðmiðunarmælikvarði vistgerðarkotlagningar er 1:25.000, þannig ekki er alveg öruggt að þessar vistir finnist innan marka skipulagssvæðisins. Þar sem að sveitarfélagið telur að það sé ekki alveg öruggt að þessar vistgerðir finnist innan marka svæðisins bendir Náttúruverndarstofnunar á þann möguleika að svæðið verði kortlagt og greint með meiri nákvæmni m.t.t. til vistgerða.

Auk þess er nauðsynlegt að mati Náttúruverndarstofnunar að sveitarfélagið setji sér stefnu og leggi fram áætlanir um vernd og endurheimt vistgerða sem njóta verndar og hafa hátt verndargildi.

Einnig vill stofnunin minna á að í 4. kafla skipulagsreglugerðar segir að ef óvissa er um áhrif á umhverfið, eða mat á áhrifum kallar á frekari rannsóknir og nánari athugun á síðari stigum, svo sem við gerð deiliskipulags og/eða mat á umhverfisáhrifum framkvæmda, skal gerð grein fyrir því í aðalskipulagstillögunni.

Virðingarfyllt,

Axel Benediktsson

sérfræðingur

Fróði Guðmundur Jónsson

sérfræðingur

---

¹ [Mófuglar | moi.hi.is](#)